

Briselē, 2023. gada 17. oktobrī
(OR. en)

14285/23

CLIMA 483
ENV 1139
ONU 80
DEVGEN 182
ECOFIN 1054
ENER 551
FORETS 155
MAR 126
AVIATION 192

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepriekš. dok. Nr.:	13842/23
Temats:	Gatavošanās Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (<i>UNFCCC</i>) Pušu 28. konferencei (<i>COP 28</i>) (Dubaija, 2023. gada 30. novembris – 12. decembris) – Padomes secinājumi

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par minēto tematu, kurus Padome apstiprināja savā 3973. sanāksmē, kas notika 2023. gada 16. oktobrī.

**Gatavošanās Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām
(UNFCCC) Pušu 28. konferencei (COP 28)**

(Dubaija, 2023. gada 30. novembris – 12. decembris)

– Padomes secinājumi –

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME

KLIMATRĪCĪBAS STEIDZAMĪBA

1. AR DZIĻĀM BAŽĀM NORĀDA, ka novērotā klimata pārmaiņu ietekme – cita starpā, sākot ar sausumu un beidzot ar plūdiem, dabas ugunsgrēkiem un karstuma viļņiem –, turpina palielināties visā pasaulē, izraisot vēl nepieredzētus ekstrēmus laikapstākļu notikumus, kas rekordaugstu siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju līmeņu kontekstā ietekmē kopienas visos kontinentos. Turklāt ar bažām ATZĪST arvien pieaugošo ietekmi īpaši neaizsargātās teritorijās, piemēram, piekrastes un kalnu apgabalos un polārajos reģionos. Ņemot to vērā, UZSVER, ka ir ārkārtīgi steidzami jāpastiprina globālā reakcija, lai risinātu ārkārtas situāciju klimata jomā, un globālo SEG emisiju samazināšanas ievērojama paātrināšana visās valstīs un pielāgošanās pasākumi un ilgtspējīga attīstība ir vienīgais veids, kā cīnīties pret klimata pārmaiņām un nodrošināt labāku dzīves līmeni un labklājību cilvēkiem visā pasaulē, vienlaikus aizsargājot dabu un ekosistēmas.
2. Pauž GANDARĪJUMU par to, ka Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (*IPCC*) ir pieņēmusi kopsavilkuma ziņojumu par sesto izvērtējuma ziņojumu, un ATKĀRTOTI APSTIPRINA, ka tā ļoti atzinīgi vērtē darbu, ko *IPCC* ir paveikusi saistībā ar 6. novērtējuma ciklu, un UZSVER, cik svarīgi no politikas viedokļa ir tās novērtējumi par iespējamiem risinājumiem saistībā ar īstenojamo rīcību.

3. Ar bažām ATGĀDINA šā kopsavilkuma ziņojuma galvenos konstatējumus, tostarp to, ka i) antropogēno emisiju izraisīto klimata sistēmas pārmaiņu mērogs ir cilvēces vēsturē līdz šim vēl nepieredzēts, ii) cilvēka radītās klimata pārmaiņas palielina ekstrēmu laikapstākļu biežumu, apmēru, telpisko mērogu un ilgumu visos pasaules reģionos, iii) neraugoties uz progresu, kas panākts pielāgošanās plānošanas un īstenošanas jomā, pastāv pielāgošanās nepilnības un ierobežojumi, un iv) pašlaik nacionāli noteiktie devumi (NND) kopumā ne tuvu nav pietiekami, lai 21. gadsimtā 1,5 °C robežvērtību saglabātu sasniedzamā līmenī, vienlaikus uzsverot, ka jau ir pieejamas reāli īstenojamās, efektīvas un zemu izmaksu pielāgošanās un mitigācijas iespējas.
4. Ar lielām bažām NORĀDA uz Pasaules Meteoroloģijas organizācijas konstatējumiem, kuri ietverti tās jaunākajā ziņojumā “Globālā klimata aktuālais stāvoklis gada līdz desmitgades griezumā” (“*Global Annual to Decadal Climate Update*”) un kuros norādīts uz rekordaugstiem globālās temperatūras līmeņiem nākamajos piecos gados, proti, ir aplēsta 66 % iespējamība, ka gada vidējā globālā temperatūra tuvu zemes virsmai laikposmā no 2023. līdz 2027. gadam vismaz vienu gadu par vairāk nekā 1,5 °C pārsniegs pirmsindustriālā laikmeta līmeni.
5. UZSVER, ka klimata pārmaiņas ir daļa no savstarpēji pastiprinošas planētas trīskāršās krīzes, kas ietver arī biodaudzveidības zudumu un piesārņojumu. AICINA rast risinājumus, kuriem ir potenciāls vienlaikus risināt vairākas krīzes, tostarp dabā balstītus risinājumus.
6. Šajā sakarā STEIDZAMI AICINA šajā izšķiroši svarīgajā desmitgadē pastiprināt globālo rīcību un mērķu vērienīgumu saskaņā ar IPCC ziņojumiem: lai sasilšanu ierobežotu līdz aptuveni 1,5 °C, globālajām SEG emisijām ir jāsasniedz maksimums vēlākais pirms 2025. gada, un līdz 2030. gadam tās jāsamazina par 43 procentiem un līdz 2035. gadam par 60 procentiem salīdzinājumā ar 2019. gadu.

7. Visstingrākajā veidā ATKĀRTOTI PAUŽ nosodījumu Krievijas agresijas karam pret Ukrainu, kurš ne tikai rupji pārkāpj starptautiskās tiesības un kura rezultātā milzīgs skaits cilvēku zaudē dzīvību un tiek radīta nelabvēlīga ietekme uz veselību, tostarp uz civiliedzīvotāju veselību, bet kurš arī rada tūlītēju kaitējumu dabai un ilgtermiņa vides degradāciju, apdraud kodoldrošību un kavē tik ļoti nepieciešamo rīcību klimata pārmaiņu jomā. UZSVER, ka šis karš ne tikai apdraud globālo drošību un stabilitāti, bet tam ir arī nopietna negatīva sekundāra ietekme uz enerģētiku un nodrošinātību ar pārtiku, jo īpaši globālajos dienvidos, un šis jautājums ir steidzami un izlēmīgi jārisina starptautiskajai sabiedrībai.

RĪCĪBAS, MĒRĶU, IESPĒJU UN ATBALSTA PASTIPRINĀŠANA

8. Gatavojoties 28. Pušu konferencei (*COP 28*), ATKĀRTOTI NORĀDA – lai sasniegtu veiksmīgus rezultātus globālās klimata pārmaiņu problēmas novēršanā, būtiska nozīme ir starptautiskai iesaistei, pamatojoties uz stingru noteikumos balstītu multilaterālismu.
9. IZCEĻ iespējas, ko klimatrīcība sniedz ne tikai planētai un globālajai ekonomikai, tostarp investīciju un finanšu iespēju, konkurētspējas, inovācijas, darbvietu radīšanas un ekonomikas izaugsmes ziņā, bet arī cilvēkiem, nodrošinot labāku dzīves līmeni, veselību, pienācīgas kvalitātes nodarbinātību, ilgtspējīgas pārtikas sistēmas un pieņemamas enerģijas cenas.

10. ATZĪST, ka Pusēm ar klimata pārmaiņām saistīto problēmu risināšanā būtu jāievēro, jāveicina un jāņem vērā savas attiecīgās saistības attiecībā uz cilvēktiesībām, tiesībām uz veselību, tiesībām uz tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi, pirmiedzīvotāju (kā izklāstīts ANO Deklarācijā par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām), vietējo kopienu, migrantu, bērnu un jauniešu, personu ar invaliditāti un neaizsargātu personu tiesībām, kā arī dzimumu līdztiesību, sieviešu un meiteņu iespēju veicināšanu un paaudžu vienlīdzību. UZSVER, ka publiska un iekļaujoša līdzdalība, iesaiste un piekļuve informācijai, tostarp pilsoniskajai sabiedrībai un dažādām ieinteresētajām personām, ir būtiska, lai veicinātu sociālo taisnīgumu, godīgumu un iekļautību saistībā ar globālo pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. ATKĀRTOTI NORĀDA, ka ES joprojām ir apņēmusies ievērot minētās vērtības. Šajā sakarā ATZĪST darbu, ko veic īpašais referents jautājumos par cilvēktiesību veicināšanu un aizsardzību saistībā ar klimata pārmaiņām.
11. UZSVER – kā tas atspoguļots *IPCC* ziņojumos – ar NND, to atjauninājumiem un īstenošanu kopumā joprojām lielā mērā nepietiek, lai 1,5 °C mērķis būtu sasniedzams, un ar nopietnām bažām IZCEĻ to, ka ir būtiski jāpalielina globālo mērķu vērienīgums saskaņā ar Parīzes nolīgumu.
12. ATGĀDINA, ka visas Puses ir mudinātas pārskatīt un pastiprināt savos NND ietvertos 2030. gada mērķrādītājus, kā arī savlaicīgi līdz *COP 28* publicēt vai vajadzības gadījumā atjaunināt savas ilgtermiņa stratēģijas attīstībai ar mazām SEG emisijām, lai tās saskaņotu ar Parīzes nolīguma mērķi attiecībā uz temperatūru. Tajās būtu jāiekļauj visas SEG un nozares, un to pamatā vajadzētu būt konkrētām rīcībpolitikām un pasākumiem to īstenošanai.

13. Šajā sakarā ATZĪST, ka visām lielākajām ekonomikām ir ārkārtīgi svarīga nozīme globālās temperatūras pieauguma ierobežošanā šajā izšķiroši svarīgajā desmitgadē un turpmākajās desmitgadēs, un UZSVER, ka kopš Parīzes nolīguma pieņemšanas ikvienai lielākajai ekonomikai būtu bijis ievērojami jāpaaugstina sava NND mērķu vērienīgums, jau būtu bijis jāsasniedz savu SEG emisiju maksimums vai būtu bijis jānorāda, ka tā to izdarīs ne vēlāk kā 2025. gadā, kā arī savos NND būtu bijis jāiekļauj visu tautsaimniecību aptverošus absolūtos samazināšanas mērķrādītājus, kas attiecas uz visām SEG. Tāpat UZSVER, ka lielākajām ekonomikām – atbilstoši to atjauninātajiem NND un centieniem 1,5 °C mērķi saglabāt sasniedzamu – būtu bijis jāiesniedz vai jāatjaunina savas ilgtermiņa stratēģijas attīstībai ar mazām SEG emisijām, tostarp mērķrādītājs nolūkā pēc iespējas drīz un vēlākais līdz 2050. gadam panākt SEG neto nulles emisijas.
14. UZSVER, ka pārejai uz klimatneitrālu ekonomiku saskaņā ar 1,5 °C mērķi būs nepieciešama globāla pakāpeniska atteikšanās no fosilās degvielas izmantošanas bez izmešu mazināšanas, un tās patēriņa maksimums jāsasniedz šajā desmitgadē, lai tādējādi nodrošinātu nepieciešamo klimata pārmaiņu mitigāciju, kā norādījusi IPCC. Šajā sakarā UZSVER – ir būtiski, lai jau labu laiku pirms 2050. gada enerģētiskā lielākoties netiktu izmantots fosilais kurināmais, un ir būtiski censties panākt, lai 2030. gados globālā elektroenerģijas sistēma būtu pilnībā vai lielākoties dekarbonizēta, nepieļaujot jaunu ieguvu no akmeņoglēm, jo šajā nozarē jau ir plaši pieejami izmaksefektīvi nulles emisiju pasākumi, kas cita starpā sniedz daudzus ieguvumus ilgtspējīgai attīstībai, cilvēku veselībai un gaisa kvalitātei, darbvietu radīšanai, kā arī enerģētiskajai drošībai. Turklāt UZSVER, ka emisiju samazināšanas tehnoloģijas, kas nerada būtisku kaitējumu videi, pastāv ierobežotā apmērā un ir jāizmanto, lai samazinātu emisijas galvenokārt grūti dekarbonizējamās nozarēs, un ka piesaistes tehnoloģijām ir jāveicina globālas negatīvas emisijas, un PASVĪTRO, ka tās nevajadzētu izmantot, lai aizkavētu klimatrīcību nozarēs, kurās ir pieejamas reāli īstenojamas, efektīvas un izmaksefektīvas mitigācijas alternatīvas, jo īpaši šajā izšķiroši svarīgajā desmitgadē. AICINA pēc iespējas drīz pakāpeniski izbeigt fosilā kurināmā subsīdijas, ar kurām netiek risināta enerģētiskā nabadzība vai taisnīga pārkārtošanās.

15. MUDINA strādāt pie tā, lai panāktu vienošanos par tādiem globāliem uzdevumiem un mērķrādītājiem 2030. gadam, kuri ir saderīgi ar 1,5 °C ierobežojumu un ir vērsti uz energoefektivitātes strauju palielināšanu un atjaunīgās enerģijas paātrināšanu. Tāpēc AICINA rīkoties globālā mērogā, lai līdz 2030. gadam trīskāršotu uzstādīto atjaunīgo energoresursu jaudu līdz 11 TW un divkāršotu energoefektivitātes uzlabojumu tempu, vienlaikus ievērojot katras valsts energoresursu struktūru. Šiem mērķrādītājiem ir jāiet roku rokā ar enerģijas ietaupījumiem un pakāpenisku atteikšanos no fosilās degvielas izmantošanas enerģijas ražošanā un patēriņā un ir jāpieņem *COP 28*, un vienlaikus sadarboties ar jaunattīstības valstīm, tostarp, izmantojot spēju veidošanu, tehnisko un finansiālo palīdzību no visiem avotiem, lai risinātu problēmas un nodrošinātu ieguvumus, tostarp enerģijas pieejamības un energoapgādes drošības ziņā.
16. UZSVER *IPCC* 6. novērtējuma cikla konstatējumus, ka nepieciešamie ar enerģiju saistītie mitigācijas pasākumi būtu jāpapildina ar tādiem pasākumiem, kuri ir saistīti ar materiāliem, piemēram, materiālefektivitāti un aprites ekonomiku.
17. ATZINĪGI VĒRTĒ vienošanos par paketē “Gatavi mērķrādītājam 55 %” ierosinātā nepieciešamā tiesiskā regulējuma būtiskajiem elementiem, kas ļaus Eiropas Savienībai īstenot savu NND un līdz 2030. gadam samazināt savas SEG neto emisijas par vismaz 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni, vēlākais līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti un pēc tam censties panākt negatīvas emisijas. NORĀDA, ka saskaņā ar Komisijas aplēsēm “Gatavi mērķrādītājam 55 %” tiesiskais regulējums, ja tas tiks pilnībā īstenots, varētu ļaut ES un tās dalībvalstīm pārsniegt ES mērķrādītāju, proti, līdz 2030. gadam neto iekšzemes siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināt par vismaz 55 % salīdzinājumā ar 1990. gadu.
18. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka *UNFCCC* ir iesniegts Eiropas Savienības un tās dalībvalstu NND atjauninājums, paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” būtiskos elementus atspoguļojot informācijā, kas nepieciešama, lai nodrošinātu skaidrību, pārredzamību un saprotamību, atbilstoši lēmumiem, kas *COP 26* un *COP 27* pieņemti nolūkā reaģēt uz steidzamību rīkoties šajā desmitgadē.

19. NORĀDA, ka ES savu nākamo klimata mērķrādītāju noteiks saskaņā ar Eiropas Klimata aktu. ATGĀDINA, ka minētajā nolūkā – vēlākais sešu mēnešu laikā pēc pirmās globālās izsvēršanas – Eiropas Komisija attiecīgā gadījumā sagatavo tiesību akta priekšlikumu, pamatojoties uz detalizētu ietekmes novērtējumu.
20. ATZĪST, ka visām Pusēm arvien svarīgāk ir uzlabot savu pielāgotiesspēju, palielināt savu noturību un mazināt savu neaizsargātību pret klimata pārmaiņām, un PASVĪTRO holistisku, iekļaujošu un efektīvi īstenotu valsts pielāgošanās stratēģiju un plānu centrālo lomu.
21. UZSVER, ka ES un tās dalībvalstis pastiprina centienus novērst klimata pārmaiņu radītos riskus gan pašu mājās, gan ārvalstīs, kā tas atspoguļojas pielāgošanās stratēģiju un plānu formulēšanā un īstenošanā visās dalībvalstīs, pielāgošanās aspektu integrēšanā visās attiecīgajās ES nozaru politikas jomās, Eiropas pielāgošanās uzdevuma izvērsšanā un ES Klimatadaptācijas stratēģijas īstenošanā. GAIDA Eiropas klimata riska novērtējumu (*EUCRA*), kas atbalstīs ar pielāgošanos saistītu politikas prioritāšu noteikšanu Eiropā un politikas izstrādi klimatsensitīvās nozarēs.
22. ATKĀRTOTI NORĀDA, ka svarīga nozīme ir ES Klimatadaptācijas stratēģijā ietvertajai starptautiskajai dimensijai, uzsverot ES atbalstu starptautiskai klimatnoturībai un sagatavotībai klimata pārmaiņām, politikas un stimulu izstrādi klimatnoturīgu ieguldījumu sekmēšanai un mērķorientētu atbalstu partnervalstīm, jo īpaši darbībām, ar kurām atbalsta pielāgošanās politikas cikla dažādo posmu īstenošanu (riska novērtēšana, plānošana, īstenošana, pārraudzība, izvērtēšana un mācīšanās).
23. AICINA visas Puses pastiprināt centienus, lai pielāgošanos klimata pārmaiņām un klimatnoturību integrētu attiecīgajās un esošajās rīcībpolitikās, programmās un darbībās visās attiecīgajās nozarēs, jo šie centieni ir būtiski, lai novērstu pieaugošos apdraudējumus, ko rada klimata pārmaiņas.

24. IZCEĻ, ka globālās vidējās temperatūras pieauguma saglabāšanai 1,5 °C robežās būs svarīga nozīme, lai nepieļautu, līdz minimumam samazinātu un novērstu turpmākus zaudējumus un kaitējumu, kas saistīti ar klimata pārmaiņu negatīvajām sekām.
25. UZSVER, ka neviens atsevišķs reaģēšanas līdzeklis nebūs pietiekams, lai nepieļautu, līdz minimumam samazinātu un novērstu zaudējumus un kaitējumu, kas saistīti ar klimata pārmaiņu negatīvajām sekām. Šajā sakarā ATZĪST, ka daudzas valstis, iestādes un ieinteresētās personas jau ir iesaistītas dažādu risinājumu klāsta finansēšanā, lai reaģētu uz zaudējumiem un kaitējumu. ATZĪST, ka ir jānostiprina pašreizējie finansēšanas mehānismi, lai tādējādi pastiprinātu reaģēšanu uz zaudējumiem un kaitējumu, ko rada klimata pārmaiņu negatīvās sekas, un novērstu pašreizējās prioritārās nepilnības, kas saistītas ar rīcības un atbalsta nodrošināšanu, reaģējot uz zaudējumiem un kaitējumu. Ņemot to vērā, cita starpā ATZĪMĒ daudzpusējo attīstības banku un starptautisko finanšu iestāžu, tostarp Pasaules Bankas grupas, Starptautiskā Valūtas fonda un Eiropas Investīciju bankas, potenciālu sniegt ieguldījumu finansēšanas mehānismos, lai reaģētu uz zaudējumiem un kaitējumu.
26. ATKĀRTOTI NORĀDA uz ES stingro atbalstu Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretāra aicinājumam turpmāko piecu gadu laikā nodrošināt dzīvības glābšanai paredzētu agrīnās brīdināšanas sistēmu vispārēju pārklājumu, izmantojot Klimata risku un agrīnās brīdināšanas sistēmu iniciatīvu (*CREWS*) un Sistemātisku novērojumu finansēšanas mehānismu (*SOFF*), kā arī V20/G7 iniciatīvu par globālu aizsardzību pret klimata riskiem ("*Global Shield against Climate Risks*"), lai tādējādi palielinātu neaizsargātu cilvēku un valstu aizsardzību, nodrošinot un veicinot ievērojami lielāku un labāku iepriekš sagatavotu finansējumu pret katastrofām. APŅEMAS atbalstīt šos centienus, tostarp, palielinot klimatisko un katastrofu risku finansēšanu un apdrošināšanu (*CDRFI*) un padarot globālo *CDRFI* arhitektūru sistēmisku, konsekventu un ilgtspējīgu.
27. SAGAIDA, ka tās 2023. gada 17. oktobra sanāksmē notiks diskusijas par tās secinājumiem par klimatfinansējumu.

28. ATKĀRTOTI APSTIPRINA Eiropas Savienības un tās dalībvalstu stingro apņemšanos līdz 2025. gadam īstenot kolektīvo klimatfinansējuma mobilizācijas mērķi – 100 miljardi USD – saistībā ar jēgpilnām mitigācijas darbībām un īstenošanas pārredzamību, SAGAIDA, ka šis mērķis tiks sasniegts 2023. gadā, un MUDINA visas pārējās attiecīgās valstis pastiprināt savus centienus šajā sakarā. AICINA visus partnerus no visiem reģioniem, kas to spēj, tostarp valdības, starptautiskās finanšu iestādes, Apvienoto Nāciju Organizācijas struktūras un starpvaldību organizācijas un citas divpusējas un daudzpusējas iestādes, tostarp nevalstiskās organizācijas un privātos avotus, sniegt pastiprinātu un papildu atbalstu klimatrīcībai, tostarp saistībā ar reaģēšanu uz zaudējumiem un kaitējumu, kā arī apzināt jaunus un inovatīvus finansējuma avotus, tostarp no fosilā kurināmā nozares, lai atbalstītu visneaizsargātākās valstis klimata pārmaiņu mazināšanā un noturības pret tām veidošanā.
29. ATZINĪGI VĒRTĒ samita par jaunu globālu finansēšanas paktu rezultātus, kas palīdzēs atjaunināt starptautisko finansēšanas sistēmu un mobilizēt papildu finanšu resursus, lai cīnītos pret nabadzību un labāk risinātu globālās klimata un biodaudzveidības problēmas. PIENĒM ZINĀŠANAI rezultātus, kas gūti Klimata pārmaiņu mazināšanas fonda līdzekļu papildināšanas konferencē.

SNIEGT REZULTĀTUS DUBAIJĀ

30. UZSVER, ka *COP 28* konferencē Dubaijā ir svarīgi sekmīgi noslēgt pirmo globālo izsvēršanu, kas ir Parīzes nolīguma mērķu cikla pamats, ar vērīgu un uz nākotni vērstu rezultātu, kas izkristalizētu veidus un iespējas tādas klimatnoturīgas un ilgtspējīgas attīstības panākšanai, lai 1,5°C ierobežojums joprojām būtu sasniedzams, tostarp konkrētus ieteikumus pastiprinātai, līdzsvarotai, tūlītējai, transformatīvai un vērīgai rīcībai klimata pārmaiņu mitigācijas un pielāgošanās jomā pirms un pēc 2030. gada visās sistēmās, kā arī globālo finanšu plūsmu saskaņošanai ar Parīzes nolīguma mērķiem. Šajā sakarā AICINA pirmās globālās izsvēršanas rezultātus sniegt Pusēm un ieinteresētajām personām, kas nav Puses, konkrētus politikas signālus, kas var virzīt rīcību uz vietas un uzlabot starptautisko sadarbību, un AICINA visas Puses, jo īpaši lielākās ekonomikas, sagatavot ilgtermiņa stratēģijas attīstībai ar mazām SEG emisijām un par tām informēt, tostarp mērķrādītāju pēc iespējas drīzāk un vēlākais līdz 2050. gadam panākt SEG neto nulles emisiju līmeni, un secīgus uzlabotus NND, kas atbilst 1,5°C sasniegšanai, iekļaut visu ekonomiku aptverošus emisiju samazināšanas mērķrādītājus, kas aptver visas siltumnīcefekta gāzes. MUDINA Globālās izsvēršanas augsta līmeņa komiteju dot politisku impulsu, lai panāktu sekmīgu iznākumu pirmajai globālajai izsvēršanai, gatavojoties *CMA5* un tās laikā, un ATZINĪGI VĒRTĒ ANO ģenerālsēkretāra klimata mērķu vērīguma samita rezultātus.
31. ATZINĪGI VĒRTĒ klimata pārmaiņu mitigācijas darba programmas uzsākšanu, lai šajā kritiskajā desmitgadē steidzami palielinātu klimata pārmaiņu mitigācijas mērķus un īstenošanu, un to, ka šogad par gada tematu ir izvēlēta taisnīga enerģētikas pārkārtošana. AICINA mitigācijas darba programmā apkopot labas prakses piemērus un nodrošināt īstenojamus risinājumus, kas ļautu visām Pusēm samazināt emisijas enerģētikas nozarē, kurai ir vislielākais emisiju samazināšanas potenciāls un kura nodrošina izmaksefektīvākus pasākumus, tādējādi šajā kritiskajā desmitgadē tai ir vislabākās iespējas dot ieguldījumu mērķu vērīguma palielināšanā un īstenošanā. MUDINA ikgadējās augsta līmeņa ministru apaļā galda diskusijās par mērķu vērīgumu līdz 2030. gadam apsvērt šos risinājumus, lai dotu politisku impulsu to īstenošanai valstu līmenī, un tos ņemt vērā NND, lai palielinātu globālo mērķu vērīgumu, un AICINA visas Puses *COP 28* pieņemt būtisku un vērīgu lēmumu par mitigācijas darba programmu.

32. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka ir izveidota taisnīgas pārkārtošanās darba programma par veidiem, kā sasniegt Parīzes nolīguma mērķus, un APŅEMAS konstruktīvi sadarboties ar Pusēm, lai pieņemtu lēmumu par tās darbības jomu un koncepciju apsvēršanai un pieņemšanai *CMA5*. AICINA izstrādāt uz cilvēkiem vērstu darba programmu, nevienu neatstājot novārtā un radot telpu, kurā visas Puses un ieinteresētās personas, kas nav Puses, var sadarboties, sniegt un iegūt informāciju par taisnīgu pārkārtošanos un tādējādi uzlabot savu spēju iekšēji īstenot taisnīgu pārkārtošanos, kuras pamatā ir jēgpilns un efektīvs sociālais dialogs un visus iekļaujoša līdzdalība.
33. ATZINĪGI VĒRTĒ bagātinošo dialogu, kas notika Glāzgovas–Šarm eš Šeihas darba programmas par globālo pielāgošanās mērķi ietvaros, un tas ir veicinājis dažādu redzējumu apmaiņu un mācīšanos no paraugprakses un pieredzes, kas var iedvesmot noteikt kopīgas prioritātes globālai rīcībai, kuras atbalsta progresu virzībā uz globālā pielāgošanās mērķa īstenošanu un sasniegšanu. UZSVER, ka ir jānodrošina iekļaujoši, vietēja līmeņa un līdzdalīgi procesi un no klimata pārmaiņām jāaizsargā visnabadzīgākie un visneaizsargātākie, un ATKĀRTOTI UZSVER ES stingro apņemšanos konstruktīvi iesaistīties, lai panāktu vienošanos *COP 28*, lai nodrošinātu efektīvu satvaru, kas ar sasniedzamiem mērķrādītājiem stiprina pielāgošanās politikas ciklu, lai virzītu globālā pielāgošanās mērķa sasniegšanu un pārskatītu vispārējo progresu, kas panākts šā mērķa sasniegšanā.
34. ATGĀDINA, ka Glāzgovas klimata pakts mudina attīstītās valstis līdz 2025. gadam vismaz divkārtot – salīdzinājumā ar 2019. gada līmeni – pielāgošanās mērķim paredzēto kolektīvo klimatfinansējuma nodrošinājumu jaunattīstības valstīm, lai panāktu līdzsvaru starp klimata pārmaiņu mitigāciju un pielāgošanos tām, nodrošinot lielākus finanšu resursus. UZSVER ES apņemšanos uzņemties vadošo lomu kopīgajos centienos paplašināt pielāgošanās finansējuma nodrošināšanu un mobilizāciju, īpašu uzmanību pievēršot nabadzīgām un neaizsargātām valstīm un kopienām, jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm un mazajām salu jaunattīstības valstīm.

35. ATKĀRTOTI APSTIPRINA ES pastāvīgo apņemšanos attiecībā uz Santjago tīkla pilnīgas darbības nodrošināšanu, lai pēc iespējas ātrāk nepieļautu, līdz minimumam samazinātu un novērstu zaudējumus un kaitējumu, kas saistīti ar klimata pārmaiņu negatīvajām sekām, *CMA5* ievēlot Tīkla sekretariāta vadītāju un konsultatīvo padomi nolūkā vēl vairāk stiprināt globālo koordināciju, lai veicinātu uz pieprasījumu balstītu attiecīgo organizāciju, struktūru, tīklu un ekspertu tehnisko palīdzību attiecīgu pieeju īstenošanai jaunattīstības valstīs, kuras ir īpaši neaizsargātas pret klimata pārmaiņu nelabvēlīgo ietekmi.
36. ATZINĪGI VĒRTĒ *UNFCCC* sekretariāta un pagaidu komitejas darbu pie jauno finansēšanas mehānismu, tostarp fonda, darbības uzsākšanas, lai reaģētu uz zaudējumiem un kaitējumu, kā arī lai maksimāli palielinātu atbalstu no esošajiem finansēšanas mehānismiem, reaģējot uz zaudējumiem un kaitējumu, kas saistīts ar klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi. SAGAIDA, ka *COP 28* tiks izskatīti Zaudējumu un kaitējuma pagaidu komitejas ieteikumi. ATKĀRTOTI APLIECINA apņemšanos īstenot *COP 27* lēmumu par jauniem finansēšanas mehānismiem, tostarp par fondu, lai palīdzētu jaunattīstības valstīm, kuras ir īpaši neaizsargātas pret klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi. UZSVER, ka, novērtējot klimata riskus un neaizsargātību, ir svarīgi aplūkot ne tikai tradicionālos rādītājus, bet arī citus, un SAGAIDA, ka turpināsies Glāzgovas dialogs starp Pusēm, attiecīgajām organizācijām un ieinteresētajām personām. UZSVER, ka jauno finansēšanas mehānismu, tostarp fonda, pamatā vajadzētu būt apzinātajām prioritārajām nepilnībām esošajā finanšu vidē *UNFCCC* un Parīzes nolīguma ietvaros un ārpus tiem, ka tai jākoncentrējas uz jaunattīstības valstīm, kuras ir īpaši neaizsargātas pret klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi, un tai jābalstās uz plašu ieguldītāju bāzi, kā arī jāapsver koordinācija, saskaņotība un papildināmība ar esošajiem finansēšanas mehānismiem.

37. SAGAIDA, ka turpināsies apspriedes par jaunu kolektīvu kvantitatīvu mērķi (*NCQG*) attiecībā uz klimatfinansējumu saistībā ar jēgpilnām mitigācijas darbībām un īstenošanas pārredzamību, kas, vienlaikus ņemot vērā jaunattīstības valstu vajadzības un prioritātes, no visdažādākajiem avotiem – gan publiskiem, gan privātiem – globālā mērogā palīdz sasniegt Parīzes nolīguma mērķus, tostarp sakarā ar to, ka finanšu plūsmas ir jāsaskaņo ar virzību uz zemu SEG emisiju līmeni un klimatnoturīgu attīstību. STINGRI MUDINA gaidāmajos tehnisko ekspertu dialogos, kā arī augsta līmeņa ministru dialogā *COP 28* rīkot diskusiju par to, kā paplašināt ieguldījumu sniedzēju bāzi jaunajam kolektīvajam kvantitatīvajam mērķim, atspoguļojot spēju dinamisko raksturu. Aicina visas Parīzes nolīguma Puses, kas to var izdarīt, sniegt ieguldījumu šajos globālajos centienos.
38. ATZINĪGI VĒRTĒ Šarm eš Šeijas dialogu ar mērķi apmainīties viedokļiem par Parīzes nolīguma 2. panta 1. punkta c) apakšpunkta darbības jomu un tā papildināmību ar 9. pantu un uzlabot izpratni par to. ATKĀRTOTI APLIECINA, ka darbību īstenošana, lai sasniegtu 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteikto mērķi, neaizstās klimata finansējuma piešķiršanu jaunattīstības valstīm un ar to saistītās attīstīto valstu saistības. MUDINA privāto sektoru un citas galvenās ieinteresētās personas pastiprināt savu rīcību un iesaistīties šajā diskusijā, lai apzinātu risinājumus, kā novērst šķēršļus privātā finansējuma mobilizēšanai klimatrīcībai. SAGAIDA abu 2023. gada darbsemināru rezultātus un to ziņojumu izskatīšanai *CM45* par šo darbsemināru apspriedēm, un SAGAIDA, ka *COP 28* tiks noteikts jauns īpašs darba kārtības punkts, lai strukturētu un virzītu diskusijas un kopīgo izpratni par to, kā īstenot mērķi panākt, lai finanšu plūsmas atbilstu virzībai uz zemām SEG emisijām un lai pret klimata pārmaiņām noturīga attīstība kalpotu par būtisku veicinātāju finansējuma mobilizēšanai plašā mērogā. Šajā sakarā IZCEĻ darbu, ko veic Finanšu ministru koalīcija rīcībai klimata politikas jomā.

39. Lai gan uzmanība joprojām ir jāpievērš emisiju samazināšanai un piesaistījumu palielināšanai iekšzemes mērogā, ATZĪST potenciālu, kāds piemīt 6. pantam, lai atvieglinātu turpmākus centienus novērst plaisu virzībā uz mērķi ierobežot globālo sasilšanu līdz 1,5 °C un veicināt privātā sektora iesaisti klimatrīcībā un finanšu un nefinanšu resursu mobilizāciju klimatrīcības labā, vienlaikus ievērojot vides un sociālos aizsardzības pasākumus, ievērojot cilvēktiesības un aizsardzību pret riskiem, kas saistīti ar klimatu. UZSVER, ka obligāts priekšnoteikums ir nodrošināt, ka 6. panta izmantošana veicina Parīzes nolīguma ilgtermiņa mērķu sasniegšanu, veicina vērienīgumu, aizsargā biodaudzveidību, aizsargā dabiskos oglekļa piesaistītājus, atbalsta pārveidojošas investīcijas, ilgtspējīgu attīstību un nodrošina vidisko integritāti, vienlaikus ievērojot cilvēktiesības, tostarp pirmiedzīvotāju tautu tiesības, kā izklāstīts ANO Deklarācijā par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām. Uzsver, ka ir svarīgi 6. panta mehānismus cieši saskaņot ar uzņemošo pušu NND, to ilgtermiņa stratēģijām attīstībai ar mazām SEG emisijām un Parīzes nolīguma mērķiem, ievērojot uzņēmējas valsts ieguldījumus un saglabājot iespējas vērienīgākiem mērķiem, daloties ar mitigācijas ieguvumiem un izvairoties no neilgtspējīgu emisiju līmeņu iesīkstes, nodrošinot pārredzamību un papildināmību, novēršot nepastāvību un izvairoties no divkāršas uzskaites 6. panta dalībnieku vidū, kā arī uzlabojot stabilus un pārredzamus mērīšanas, ziņošanas un verifikācijas procesus visās nozarēs. UZSVER, ka ir svarīgi nodrošināt stabilu, izsmeļošu un pārredzamu infrastruktūru un ziņošanu, lai vienības varētu centralizēti izsekot no to izdošanas līdz to atcelšanai. AKCENTĒ, ka ir svarīgi jaunattīstības valstīm veidot spējas, lai saskaņā ar Parīzes nolīgumu stingri īstenotu darbības, kas balstītas uz tirgu. ATZINĪGI VĒRTĒ samītā par jaunu globālu finansēšanas paktu pausto iniciatīvu “Aicinājums rīkoties attiecībā uz Parīzes nolīgumam pielāgotiem oglekļa tirgiem”.

40. IR APŅĒMUSIES sadarboties ar visām Pusēm, lai

- turpinātu veicināt pilnveidota caurskatāmības satvara īstenošanu;
- turpinātu veicināt iekļaujošas diskusijas par *UNFCCC* nākotni, galveno uzmanību pievēršot programmu racionalizēšanai un procesa efektivitātes uzlabošanai, vienlaikus nodrošinot iekļautību un nodrošinot vairāk vietas, kā arī veicinot digitālo līdzdalību *UNFCCC* procesā, lai iesaistītos vērienīgāku mērķu sasniegšanā un pastiprinātā īstenošanā;
- virzītu Glāzgovas darba programmas par klimatiskās autonomizācijas rīcību (ACE) un tās rīcības plāna vērienīgo īstenošanu;
- pievērstos dzimuma dimensijai, lai pilnībā izmantotu klimata rīcībpolitikas potenciālu, un atbalstītu visaptverošas darbības dzimumu līdztiesības panākšanai, tostarp, turpinot īstenot uzlaboto Limas darba programmu dzimumu līdztiesības jomā un tās dzimumu līdztiesības otro rīcības plānu;
- turpinātu diskusijas saistībā ar jauno Šarm eš Šeijas kopīgo darba programmu par klimata politikas īstenošanu lauksaimniecības un pārtikas nodrošinājuma jomā un pieņemt ceļvedi, kurā izklāstīts tās darbs līdz *COP 31* (2026).

41. UZSVER, cik svarīga ir to ieinteresēto personu rīcība, kuras nav Puses, arī *UNFCCC* procesā, un MUDINA tās turpināt centienus, lai praktiski īstenotu Parīzes nolīgumu un īstenotu globālās izsvēršanas rezultātus, tostarp ar globālās klimata rīcības programmas palīdzību. AICINA īstenot šādus centienus, lai sasniegtu Parīzes nolīguma mērķus, tostarp izmantojot pārredzamas un stingras neto nulles saistības, kas ļauj nodrošināt pārskatatbildību, ko atbalsta ticami rīcības plāni, saskaņā ar ieteikumiem, ko sniegusi ANO ģenerālsekretāra ekspertu grupa nevalstiskā sektora struktūru neto nulles emisiju saistību jautājumos.

42. ATŽĪST pilsoniskās sabiedrības, jo īpaši jauniešu, stingros aicinājumus daudz vērienīgāk un ātrāk rīkoties klimata jomā, ņemot vērā paaudžu vienlīdzību, un nepieciešamību veikt sociāli izdevīgu ekoloģisko pārkārtošanos, kurā tiek ņemtas vērā iedzīvotāju vajadzības. Šajā sakarā ATŽĪST, cik svarīga ir sabiedrības līdzdalība un aktīva iesaistīšanās, kā arī piekļuve informācijai, plānojot un īstenojot klimatrīcību.
43. ATŽĪST vietējo un reģionālo pašvaldību vadošo lomu klimatrīcības paātrināšanā un paplašināšanā, vienlaikus efektīvi iesaistot iedzīvotājus transformatīvajā procesā virzībā uz ilgtspējīgu dzīvesveidu un patēriņa un ražošanas modeļiem, un UZSVER, ka ir vairāk jāiesaista vietējās un reģionālās pašvaldības NND, nacionālo pielāgošanās plānu un ilgtermiņa stratēģiju attīstībai ar mazām SEG emisijām īstenošanas procesā.
44. IZCEĻ, cik svarīgas ir daudzu ieinteresēto personu iniciatīvas un valstu un privāto struktūru apņemšanās paātrināt klimatrīcības īstenošanu visās nozarēs.

CITAS STARPTAUTISKAS ORGANIZĀCIJAS UN PROCESI

45. UZSVER, ka klimata pārmaiņas un biodaudzveidības izzušanas krīzes, pārtuksnešošanās, piesārņojums, kā arī zemes, ūdens resursu un okeānu degradācija ir savstarpēji cieši saistītas un pastiprina cita citu, un UZSVER, ka šos problēmjautājumus var veiksmīgi risināt tikai ar saskaņotu pieeju, kas ietver savstarpēji izdevīgas stratēģijas, ar stingriem sociālajiem un vidiskajiem aizsardzības pasākumiem, tostarp dabā balstītiem risinājumiem, kā definēts 5. Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides asamblejā (UNEP/EA.5/Res.5). MUDINA Puses savos NND, ilgtermiņa stratēģijās attīstībai ar mazām SEG emisijām un nacionālajos pielāgošanās plānos iekļaut dabā balstītus risinājumus. AICINA ciešāk sadarboties un nostiprināt sinerģijas starp Riodežaneiro konvencijām un citiem daudzpusējiem vides nolīgumiem, kā arī citām iederīgām ANO iniciatīvām un starptautiskiem procesiem. UZSVER, ka savstarpējā ūdens un klimata saikne ir jāskata spēcīgā un holistiskā veidā.

46. JOPROJĀM IR CIEŠI APŅĒMUSIES stiprināt sinerģijas starp *UNFCCC* un Apvienoto Nāciju Konvenciju par bioloģisko daudzveidību (KBD), tostarp saskaņošanu ar Kuņminas–Monreālas globālo biodaudzveidības satvaru, ko pieņēma COP15.2 2022. gada decembrī Monreālā, un atbalstu tā īstenošanai, un jo īpaši tā 8. mērķrādītājam, un ANO Ekosistēmu atjaunošanas desmitgadi, un turpināt veicināt pasākumus, lai panāktu savstarpēji pastiprinošus papildu ieguvumus klimata pārmaiņu mitigācijas un pielāgošanās jomā un apturētu un apvērstu biodaudzveidības izzušanu. ATZINĪGI VĒRTĒ sadarbību starp *IPCC* un Starpvaldību zinātnes un politikas platformu bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā septītajā novērtēšanas periodā, kā aicināts IPBES-10. ATGĀDINA Glāzgovas līderu deklarāciju par mežiem un zemes izmantošanu, kuras mērķis ir līdz 2030. gadam apturēt un apvērst mežu zudumu un zemes degradāciju.
47. TĀPAT ARVIEN IR APŅĒMĪBAS PILNA stiprināt sinerģijas starp *UNFCCC* un Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par cīņu pret pārtuksnešošanos, piemēram, ar Starptautiskās Noturības pret sausumu alianses (*IDRA*) starpniecību, ANO Mežu forumu, Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai, Adisabebas rīcības programmu un Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam panākumiem un ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā gūtajiem rezultātiem un maksimāli palielināt šo instrumentu attiecīgo ieguldījumu klimata jomā. Atzinīgi VĒRTĒ Ģenerālās asamblējas priekšsēdētāja secinājumus par ANO 2023. gada konferenci par ūdeni un MUDINA tos ātri īstenot, atzīstot ūdens centrālo lomu ilgtspējīgas attīstības programmā un uzsverot, ka ūdens var sniegt nozīmīgu iespēju panākt klimata pārmaiņu mitigāciju un pielāgošanos tām. TĀPAT ATZINĪGI VĒRTĒ ANO Ģenerālās asamblējas rezolūciju par turpmākiem pasākumiem pēc ANO 2023. gada konferences par ūdeni, kuri turpina konferences radīto politisko impulsu un piedāvā virzības ceļu ANO rīcības nākotnes veidošanai ūdens resursu jomā. Šajā sakarā ATGĀDINA ES Padomes secinājumus par ūdeni ES ārējā darbībā un Eiropadomes secinājumus, kuros atzīts, ka ir vajadzīga pastiprināta ES un globāla rīcība ūdens resursu jomā, un uzsver, cik svarīga ir stratēģiska pieeja ūdens nodrošinājumam.

48. JOPROJĀM IR APŅĒMĪBAS PILNA uzsvērt ilgtspējīgas okeānu un ūdens resursu apsaimniekošanas un veselīgu ar ūdeni saistītu ekosistēmu būtisko nozīmi vispārējā klimatnoturībā un to, cik svarīgi ir strādāt saskaņā ar ANO okeāna ilgtspējīgas attīstības zinātnes desmitgadi (2021–2030) un ANO rīcības desmitgadi ūdens jomā (2018–2028). Tādēļ ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka ir pieņemts Nolīgums saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju attiecībā uz jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu teritorijās, kas ir ārpus valstu jurisdikcijas (*BBNJ*), un AICINA to ātri ratificēt un panākt, lai tā stājas spēkā, kā arī steidzami rīkoties okeāna un ūdens aizsardzības jomā, jo īpaši atbalstīt sarunas, lai izstrādātu starptautisku juridiski saistošu instrumentu par plastmasas piesārņojumu, tostarp jūras vidē, vienlaikus UZSVEROT, ka ir vajadzīgi konkrēti sasniegumi saistībā ar klimata, okeānu un ūdens ilgtspējīgas attīstības mērķiem.
49. ATGĀDINA, ka *IPCC AR6 WGIII* ziņojumā starptautiskā aviācija un kuģniecība ir norādītas kā nozares, kurās ir nepieciešama aktīvāka rīcība, lai samazinātu emisijas. Atzinīgi VĒRTĒ Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (SJO) panākto progresu tās pārskatītajā SEG stratēģijā, kas ietver pastiprinātu kopīgu mērķi līdz 2050. gadam panākt siltumnīcefekta gāzu neto nulles emisijas no starptautiskās kuģniecības ar indikatīviem kontrolpunktiem 2030. un 2040. gadam un nodrošina alternatīvu siltumnīcefekta gāzu neto nulles un gandrīz nulles SEG emisiju degvielu izmantošanu līdz 2030. gadam. Mudina SJO turpināt darbu pie tā, lai līdz 2025. gadam izstrādātu un pieņemtu vidēja termiņa pasākumus, kuros būtu jāiekļauj standarts, kas reglamentē kuģu degvielu SEG intensitātes pakāpenisku samazināšanu, un jūras SEG emisiju cenu noteikšanas mehānismu. Aicina Starptautiskā Civilās aviācijas organizācijas (*ICAO*) dalībvalstis ne vēlāk kā *ICAO* asamblejā 2025. gadā vienoties ievērojami palielināt Starptautiskās aviācijas radīto oglekļa emisiju izlīdzināšanas un samazināšanas shēmas (*CORSIA*) mērķu vērienīguma līmeni, lai sasniegtu tās ilgtermiņa vēlamo mērķi un sasniegtu Parīzes nolīguma mērķus.

50. Padome atzīst okeānu izšķiroši svarīgo nozīmi un to “zilā oglekļa” funkciju, kā arī būtisko vajadzību aizsargāt, saglabāt un atjaunot sauszemes ekosistēmas, tostarp mežus, kā arī iekšējo ūdeņu un piekrastes ūdeņu ekosistēmas, lai mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi, pielāgotos tām un veidotu noturību pret tām. ATZINĪGI VĒRTĒ ikgadējo dialogu par okeānu un klimata pārmaiņām *UNFCCC* ietvaros.
-